

**«PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA
PEDAGOGIK MAHORAT»
fanidan
DASTUR**

Tuzuvchilar: dots. M. Primov.

Taqrizchilar: prof. M. Kuranov,
dots. F. Babashev.

Annotatsiya

Ushbu «Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat»fani bo'yicha dasturda pedagogik jarag'ning dolzarb muammolari qamrab olingan, ayniqsa magistrlarda pedagogik mahoratni shakllantirish imkoniyatlariga asosiy e'tibor qaratilgan.

Dasturda pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat jarag'larining qonuniyatlari, usullari, xususiyatlari atroflicha g'ritilgan.

В этой программе по предмету «Педагогические технологии и педагогическое мастерство» определены основные направления педагогического мастерства в образовании.

В программе раскрыты принципы педагогических технологий и педагогического мастерства, современные методы педагогических технологий и педагогического мастерства и их особенности.

In this programme in a subject «The new pedagogics technologies and education skill» were defined main direction of the new pedagogics technologies and educational skill in the formation.

In programme are opened the principles of the new pedagogics technologies and pedagogical skill, modern methods of pedagogical craftsmanship and its particularly.

Dastur Toshkent moliya instituti Ilmiy Kengashida muhokama qilingangan va nashrga tavsiya etilgan (25 aprel 2002 yil 9 - sonli majlis bayoni).

1. SO'Z BOSHI

O'quv fanni o'qitishning maqsad va vazifalari, boshqa fanlar bilan bog'liqligi

Iqtisodiyot oliy o'quv yurtlarida iqtisodchi - magistrnlarni tayyorlash uchun «Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» fanini o'rganish benihoya zarurdir. Chunki har qanday kasbni egallash uchun uning sirlarini mukammal egallamoq zarur.

«Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» fanida pedagogik faoliyatning mohiyati, eng qulay, samarali usul va vositalari majmui aks ettirilgan. Fanni o'rganishning asosiy maqsadi magistrnlarga pedagoglik kasbining asosiy mohiyatini mohirlik bilan egallashga qaratilgan.

O'quv fani bo'yicha bilim, ko'nikma va mahoratlarga talablar

Magistrlar pedagogik kasbining mohiyati, qonuniyatlari hamda funktsiyalarini yaxshi bilishi va pedagogik mahorat sirlarini chuqur egallashi talab etiladi.

«Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» fanini samarali o'rganish uchun magistrLAR falsafa va fan metodologiyasi, ilmiy ijodiyot metodologiyasi, pedagogika va psixologiya, moliya, kredit, buxgalteriya hisobi va audit sohalariga aloqador bo'lgan fanlarni mukammal o'rganmoqlari hamda ular asosida pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat metodikasini keng miqyosda egallamoqlari kerak.

Seminar mashg'ulotlari bo'yicha bajariladigan ishlar minimal miqdoriga talablar

«Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» fani bo'yicha ma'ruza va seminar mashg'ulotlarini o'kazishda pedagogika, psixologiya hamda moliyaviy fanlar dasturlaridan, "Internet" tarmog'ida joylashgan informatsion banklardan, tarqatma ma'lumotlardan foydalanish, fanning zamonaviy muammolarini o'z ichiga olgan mavzular asosida referatlar tayyorlash va hokazolar.

Soatlar hajmi bo'yicha tavsiyalar

Namunaviy o'quv rejada mazkur kursga 60 soat ajratilgan. Ularning 20 soati ma'ruza, 10 soati amaliy mashg'ulot, 10 soati seminar mashg'ulotlaridan, 20 soati mustaqil ta'limdan iborat. Mazkur kursni o'zlashtirish natijasida magistrLAR pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat sohasida bilim va ko'nikmalariga ega bo'ladilar.

Magistrlar bilimni baholash uchun o'tkaziladigan nazorat tadbirlari miqdori

«Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» fanidan magistrLAR bilimni nazorat qilish ikki marta JB, ikki marta OB, bir marta YaB o'tkaziladi. Yakuniy baholash qisqa yozma ish yoki test so'rovlari shaklida o'tkaziladi.

Kompyuter, informatsion va boshqa zamonaviy o'qitish texnologiyalarni qo'llash

Darslarda «Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» fani bo'yicha ko'rgazmali o'quv qo'llanma, test namunalari.

O'quv dasturini tuzishga oid uslubiy tavsiyalar

Barcha magistratura mutaxassisliklari bo'yicha «Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» fani namunaviy o'quv rejasi bo'yicha 3 - semestrda o'qitiladi.

2. FAN DASTURI

Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat fanining predmeti va usullari

«Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» fanlarini vujudga kelishidagi omillar. Mutaxassislik fanini bilish. O'qitish usullari - tushuntirish, so'rash usullaridan xabardor bo'lish, o'quvchilar mustaqil ishlashini tashkil etish. Pedagogik ta'sir usullari, jamoa bilan va alohida o'quvchilar bilan ishlash usullarini bilish.

Pedagogika, psixologiya va notiqlik san'ati - pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahoratning nazariy asoslari sifatida.

Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahoratda umumiy va maxsus usullar.

Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat fanining magistrlar mutaxassislik malakasini shakllantirishdagi o'rni.

Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahoratning psixologik va pedagogik asoslari

Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat jarayonlari va o'qituvchi psixologik tayyorgarligining bog'liqligi.

Bilish jarayonlari va oliy nerv faoliyati. Pedagogik faoliyatda oliy nerv faoliyatining qonuniyatlari. O'zaro induksiya qonuni, agarda bosh miyaning biror bir uchastkasida qo'zg'alish sodir bo'lsa, unda boshqa uchastkalarida tormozlanishning ro'y berishi.

O'zaro induksiya qonunini tushuntirishda shartli reflekslar. Dastlabki nerv qo'zg'alishining bosh miya yarim sharlari po'stlog'ida tarqalishi. Qayta takrorlanishlarda esa differentsial tormozlanish sodir bo'lishi: shartli refleks differentsiallasuvi. Bosh miya yarim sharlarining bir uchastkasi qo'zg'alish holatida bo'lganda, boshqa uchastkalarida salbiy induksiya ta'sirida tormozlanish jarayoni sodir bo'lish.

Irradiatsiya va o'zaro induksiya ta'sirida nerv jarayonlarida qo'zg'alish va tormozlanishni almashinuvi.

Pedagogik mahoratda diqqat va o'zaro induksiya qonuni. Materialni o'zlashtirishda talaba diqqatini jalb eta olish. Diqqatning jalb etilmasligi talaba ongida tormozlanishga olib kelashi.

Dinamik stereotip qonuni. Bosh miyaning biror uchastkasida tez - tez, doimiy qo'zg'alishlar hosil bo'lganda, boshqa uchastkalarida xuddi shunday doimiy tormozlanish o'choqlari hosil bo'lishi - qo'zg'alish va tormozlanish o'choqlarining barqaror taqsimlanishini ro'y berishi.

Agarda talaba biror - bir predmet, fan bilan doimo, muntazam shug'ullansa, unda bosh miyaning muayyan uchastkalarida barqaror bog'lanishlar, doimiy tayyorgarlik, engil qo'zg'aluvchanlik sodir bo'lishi.

Aksincha, jarayon. Agarda o'quvchi biror - bir predmet, fan bilan doimo shug'ullanmasa, unda bosh miyaning ushbu uchastkalarida tormozlanish o'choqlari hosil bo'lishi, talabaning qoloqlashuvi, bilimlar, tasavvur etish, qiziqish va xotira tezkorligining pasayishi.

Dinamik stereotipni o'zgartirishning juda qiyinligi. Uni o'zgartirishda iroda, qat'iyatlilik, maqsad, bartaraf eta olish qobiliyati, ko'plab mashqlar bajarish, doimiy kuch sarflash zarurligi.

qshlikda dinamik stereotipning nisbatan engil hosil bo'lishi va o'zgarishi, katta yoshda o'zgarishning og'ir kechishi, juda ko'p kuch sarf etish talab etilishi.

Talabalar bilish faoliyatining ba'zi bir jihatlari

Talabalarning o'rganishfaoliyatidagi qayta takrorlanuvchi, reproduktiv bilish. Nazariy materialni o'zlashtirish va topshiriqlarni echish, olingan bilimlarni amaliyotda belgilangan namunada yoki xatti - harakatlar algoritmi asosida qo'llash.

Talabalarning *ijodiy bilish faoliyati*. Nazariy materialni o'zlashtirish jarayoni va mustaqil izlanish, oldindan ko'ra bilish va prognoz qilish elementlari asosida amaliyotda bilimlarni qo'llash bo'yicha topshiriqlarni echish.

Talabalar o'quv - bilish faoliyatiga mos holda ikki turdagi axborotlar: reproduktiv va prognoz axborotlari.

Reproduktiv axborot - talaba tomonidan tayyor holda o'zlashtiriladigan axborotlar sifatida. Kelib tushayotgan axborotning talaba ongida qayd etilishi va uni nutq amaliyotida qaytarilishi.

Prognoz axborotlari - talaba tomonidan o'quv materiallari kelib tushgunga qadar yaratiladigan axborotlar sifatida. Bunda talabaning ushbu bilimlarni yaratishi, uni ishlab chiqish yo'llarini ongida va o'z tashqi nutqida qayd etishi, so'ngra o'z bilimlarini aniqlashtirib bo'lgach, bu bilimlarining to'g'riligini etalon namuna bilan taqqoslashi.

Prognoz koeffitsienti. Butun axborot tayyor holda o'zlashtirilganda prognoz koeffitsientining nolga yaqinlashuvi, axborotning yarmini izlanishlar asosida tinglovchilar yaratishganda prognoz koeffitsientining 50% ni tashil etishi va oshib borishi qonuniyati.

Materialni oldindan yaratish bosqichlari: tavsiflash, tushuntirish, qoidalarni keltirib chiqarish va ularni amaliyotda qo'llash tartibi, g'oyalarni ifodalash, ularni ma'no va mazmun jihatidan tartibga solish.

Pedagogning professional pozitsiyasi, shaxsiy fazilatlari va pedagogik mahorat ko'rsatkichlari

Pedagogning professional pozitsiyasi - o'z kasbining maqsadini anglashdan chiqadigan xulq - atvor sifatida. Professional pozitsiya turlari quyidagilar:

- - birinchi pozitsiya - masofaviy: «uzoq», «yaqin», «birga».
- - ikkinchi pozitsiya - mavqe darajasiga ko'ra: ustun qo'yish, quyi tutish, hamkorlik.
- - uchinchi pozitsiya - faoliyatda egallagan o'rniga ko'ra: «oldinda», «orqada», «birgalikda».

Pedagogga qo'yiladigan talablar: ishchanlik sifatlari, shaxsiy sifatlar, pedagogik mahorat.

Ishchanlik sifatlari. Ishda maqsadga intilish, tashkillashganlik, talabchanlik, konkretlilik, ishchanlik, muntazamlilik, qat'iyatlilik.

Shaxsiy sifatlari. Fuqarolik pozitsiyasi, axloqiy sofligi, printsiptiallik, qshlar va pedagogik faoliyatni sevish, pedagogik marom (takt), pedagogik ko'tarinkilik, ishga ijodiy g'ndashish.

Pedagogik mahorat - pedagogik e'tiqodlarga tayangan pedagogik malakalarning yuksak darajasi sifatida.

Pedagogik mahorat ko'rsatkichlari to'g'risida umumiy tushunchalar. Pedagogik mahorat ko'rsatkichlari.

Pedagogik yo'nalganlik. Insonning o'z - o'zini mukammallashtirishga intilishi, o'zgalarni tushunishga intilish, hamkorlikda ishni tashkil etishga qiziqish, o'z - o'zini ko'rsatishga intilish.

Professional bilimlar. Psixologiya. Pedagogika, muayyan fan. Muayyan fanni o'qitish metodikasini bilish.

Pedagogik qobiliyatlar. Muomalalilik. Kuzatuvchanlik. Emotsional barqarorlik. Prognoz qila olish.

Pedagogik texnika. Nutq texnikasi. Pantomimika texnikasi, o'z - o'zini sozlay olish texnikasi. *Tashkilotchilik texnikasi, pedagogik ta'sir texnikasi, kontakt o'zaro ta'sir texnikasi.*

Pedagogik texnologiyalar asoslari. Maqsad va vazifalarni loyihalashtirish

An'anaviy o'quv jarag'nida maqsadlarni qo'yish: o'rganilag'tgan mazmun orqali maqsadlarni belgilash, pedagogik faoliyat orqali maqsadlarni belgilash, ta'lim oluvchilarning o'quv faolligi orqali maqsadlarni belgilash.

Identifikatsiyalashgan o'quv maqsadlari. O'quv natijalarining turli darajalari: asoslarni o'zlashtirish, asoslarni o'zlashtirishdan mahoratni egallashga o'tish, materialni o'zlashtirishdan mahorat bilan egallanadigan to'liq egallashga o'tish. B. Blunning o'quv maqsadlari taksonomiyasi.

Mahsuldor (produktiv) va ijodiy - izlanuvchanlik darajasida o'zlashtirish uchun pedagogik texnologiyalar

Aniq belgilangan o'quv maqsadlariga erishishga yo'naltirilgan mashg'ulot tarkibi. (R. Gane, L. Briggsu, A. Romishevski, Keller usullari). O'quv jarag'nini «Kashf etish orqali ta'lim berish» usuli vositasida tashkil etish modeli. Kontekst ta'lim texnologiyasi: Talabalar o'quv faoliyati jarag'ni mazmunini mutaxassislar kasb - hunar faoliyatining shakllari va usullari mazmuniga maksimal darajada yaqinlashtirish. *Amaliy o'yinlar.* Mashg'ulotlarni o'tkazishdagi g'ndashuvlar variantlari.

Analitik tafakkurni rivojlantirish usulida ta'lim berish asoslari. Analitik tafakkurni rivojlantirish usullari

Analitik tafakkurning ochiq va demokratik jamiyat tamoyillariga mosligi. «Analitik tafakkurni rivojlantirishdagi o'qish va qzish» loyihasining asosiy tamoyillari. O'quv jarag'nida analitik tafakkurni qo'llashning 3 ta bosqichi: chaqiriq, anglash, mulohaza yuritish.

Chaqiriq: mavjud bilimlar darajasini aniqlash, ta'lim oluvchilarni faollashtirish.

Anglash: Bilimlarni mustahkamlash va o'z tasavvurlarini kayta qurish.

Mulohaza yuritish: Yangi o'quv materialini tushunishni ta'minlash. *Refleks.*

O'qituvchining maxsus savollari: Ta'lim oluvchilarning bilish faoliyatini boshqarish instrumentlari. «Axborotlarni yig'ish»da sinkveyn usuli. Axborotlarni kengaytirishda klaster usuli. Matn bilan «insert» usuli g'rdamida ishlash. *Ijodiy va nostandart tafakkurni rivojlantirishda "tafakkur bo'roni" va munozara usullaridan foydalanish.*

Analitik tafakkurni rivojlantirishdagi yangi usullar

T - sxema usuli. Taqqoslanadigan ikkilamchi ma'lumotlarni universal grafik tashkil etuvchi. «Kubik» usuli. Hamkorlikdagi ta'lim olish va uning afzalliklari. Hamkorlikda ta'lim olishning asosiy elementlari: ijobiy, o'zaro bog'liqlik, bevosita qo'llab - quvvatlovchi o'zaro ta'sir, individual hisobot, shaxslararo muomala ko'nikmalari. «Zigzak» - 1 va «Zigzak» - 2 usullari.

Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiyalardagi usullar asosida yangi materialni tushuntirish

Yangi materialni tushuntirishning uchta usuli: axborot - reproduktiv usul, tushuntirish - reproduktiv usuli, muammoli ta'lim berish.

Axborot reproduktiv usuli. O'zlashtirishning birinchi darajasi sifatida, o'qituvchining talabalarga faktlar, qoidalar, qonunlar, voqealar, asarlar mazmuni, biografiq ma'lumotlar, sanalar, formulalar, teoremlar to'g'risida ma'lumot berishi. Talabaning vazifasi - faktik materialni eslab qolish, uni tushunish, qaytara olish.

Axborot - reproduktiv usulda materialni tushuntirish shakllari: hikoya, ma'ruza, darslikdan o'qib berish, asarlardan parchalar, predmetlar, sxema, rasmlar, o'quv filmlarini ko'rsatish.

Tushuntirish - reproduktiv usuli. *Faktlarni tushuntirishda ularning sabab - oqibat aloqalarini ochib berish.* Talabalarning o'qituvchi tushuntirayotgan voqeani faqatgina tushunibgina qolmasdan, balki ularni tushuntira olishi, izohlay olishi, mohiyatini ochib bera olishi.

Tushuntirishning talabalar dunyoqarashi, tafakkuri va olamga ongli munosabatini rivojlantirish.

Talabalar tinglashini faollashtirishda muammoli ta'lim.

Muammoli ta'limning xarakterli belgilari. O'qituvchi tomonidan isbotlanishi, echilishi va tushuntirilishi lozim bo'lgan muammo (savol, g'oya, qoida) ilgari surilishi.

Talabalar tomonidan gipotezalar (taxminlar, echimlar, echish usullari) ilgari surilishi.

Gipotezalarning isbotlanishi va asoslanishi (tushuntirilishi, misollar keltirilishi, tajribalarda ko'rsatilishi, adabiyotlar o'rganilishi, qo'shimcha materiallar o'rganilishi, teoremlar va tadqiqot natijalarini jalb etilishi).

Muammoli ta'lim usullari.

O'qituvchining o'zi muammoni o'rta qo'yishi va so'ngra uni o'zi echishi. Talabalarning bu jarayonni mulohazalari bilan kuzatib turishi, talabalarning bu jarayonda qandaydir darajada ishtirok etishi.

Talabalarni muammoli ta'limdagi izlanish ishlariga qisman jalb etish. Izlanish ishlarida qisman ishtirok etish faqatgina talabalar faolligini oshirmasdan, balki tafakkur bilan ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishi va kerakli natijalarni ta'minlashi.

Izlanishning to'liq mustaqil usuli. Talabaning bu jarayonda mustaqil xulosa qilishi, tahlil qilishi, nostandart vazifalarni echishi, tajribalar o'tkazish asosida xulosalar qilishi, birinchi manbalarni, maxsus adabiyotlarni o'rganib, bular asosida dokladlar, tezislar, referatlar tayyorlashi.

O'qituvchining bu jarayonda tashkilotchi sifatida ishtirok etishi, talabalarning esa mustaqil ishlashi. Izlanishning to'liq mustaqil usulini har doim qo'llash nojoizligi. ITMU uchun muayyan tayyorgarlik ko'nikmasiga ega talabalar, materialning mos kelishligi, baza (priborlar, adabiyotlar) talab qilinishi.

Ma'ruzani o'tkazishda pedagogik mahorat va pedagogik texnologiyalar asosidagi usullardan foydalanish

Ma'ruzaning kitoblar, manbalar kam bo'lgan davrda bilim olishdagi etakchi usul bo'lganligi.

Ma'ruzaning hozirgi kundagi ahamiyati. Ma'ruzada o'qituvchining bir nechta rollarda chiqishi:

- - olim sifatida, hodisa va faktlarni ko'rib chiquvchi va ularni tahlil etuvchi;
- - pedagog sifatida, dunyoqarash, ishga munosabatni tarbiyalovchi va o'qitishning zamonaviy usullaridan foydalanuvchi;
- - notiq sifatida, tinglovchilarni targ'ib etuvchi va ularni ishontiruvchi;
- - psixolog sifatida, auditoriyaning butun ruhiyatini va har bir tinglovchi ruhiyatini his eta oluvchi.

Ma'ruzaning funksiyalari. Axborot (o'quvchilarga zaruriy ma'lumotlar berish), rag'batlantirish (mavzuga qiziqish uyg'otish, boshqa manbalarni o'rganishga chaqirish), tarbiyalash va rivojlantirish (hodisalarga baho berish, tafakkurni rivojlantirish) funksiyalari.

Ma'ruzaning asosiy jihatlari.

Tashkiliy jihatlari. Soatlar miqdori, ma'ruza va seminar mashg'ulotlari nisbatini aniqlash.

Didaktik jihatlari. Ma'ruza rejasini ishlab chiqishi, ma'ruza turini tanlash (kirish, obzor, muammoli, umumlashtiruvchi) ko'rgazmali vositalar namoyish etish, auditoriya darajasini hisobga olish.

Uslubiy jihatlari. Alohida ma'ruzalarni ishlab chiqish, o'quv va tarbiya vazifalarini qo'yish, konkret materialni tanlash, mantiqiy apparatni aniqlash, eksperimentni namoyish etish uslubini ishlab chiqish, ko'rgazmalilik, texnik vositalarni qo'llash, amaliyotdan faktlar kiritish, ma'ruzaning seminar va amaliy mashg'ulotlarda aks etishini hisobga olish.

Ma'ruzaning tarkibiy qismlari: kirish qismi, materialni bayon etish, xulosa, savollarga javoblar.

Kirish qismi. Mavzuni e'lon qilish, vazifalarni ifodalash, muammoni qisqa tavsiflash, savollar holatini yoritish, ma'ruzaga adabiyotlarni aytish, o'tgan mashg'ulotlar bilan aloqasini ko'rsatish.

Materialni bayon qilish. Faktlarni tahlil qilish, kerakli axborotlarni keltirish, shakllangan tajribani tahlil qilish, ma'lumotlarni qaerdan izlash kerakligi to'g'risida axborot berish, o'z pozitsiyasini e'tirof etish, mavjud amaliyot va ilmiy tadqiqotlarga baho berish, amaliyot va hayot bilan bog'lanishini ko'rsatish, rivojlanish istiqbollari ochib berish, ushbu masala bo'yicha ilmiy izlanishlarni ko'rsatish.

Xulosa qilish. Asosiy xulosalar beriladi, kelgusidagi mustaqil ishlarga uslubiy maslahatlar berish.

Savollarga javob berish.

Ma'ruza turlari va ularni o'tkazish usullari.

Ma'ruzalarning tiplari.

Umumiy maqsadlarga ko'ra: targ'ibiy, tashviqot, tarbiyalash, rivojlantiruvchi.

Mazmuniga ko'ra: akademik, ommaviy.

Didaktik vazifalariga ko'ra: kirish, joriy, yakuniy - umumlashtiruvchi, ustanovka beradigan va obzor.

Ta'sir etishiga ko'ra: hissiyotlarga ta'sir etish darajasidagi, tushunish darajasidagi, e'tiqodlar darajasidagi.

Ma'ruzani etkazib berish shakli:

- - tovushlarning o'rni;
- - mimika va jestlar;
- - repetitsiya qilish (oyna va magnitafon oldida) soatlar bilan o'lchagan holda, butun mavzuni yoki uning alohida qismlarini mashq qilish.

Auditoriyani tashkil etish.

Ma'ruzani boshlash: mavzuni e'lon qilish, uning ahamiyatini motivlashtirish, ma'ruzaning maqsad va vazifalarini aniq ajratib ko'rsatish, o'quvchilar daftariga mavzu, reja va adabiyotlarni yozib olishida yordam berish.

Ma'ruza o'qishda rioya etilishi lozim bo'lgan qoidalar. Reja bo'yicha o'qish. Darslikda yaxshi yoritilmagan qismlarni alohida ajratib konspektlashtirish, har bir savolni intonatsiya bilan ajratib ko'rsatish, har bir savolda asosiy larni (eslab qolish lozim bo'lganlarni), ikkinchi darajalilarni (namoyish etish uchun), qiziqarli va qiziqarli emas larni (qiziqarli ko'rsatish), qiyin va oddiylarni (ahamiyat berib ko'rsatish) ajratib ko'rsatish, atamalarni aniq talaffuz etish va doskaga yozish, har

bir haqiqatni har bir talabaga etib borishga erishish, auditoriya reaksiyasini his etish va tushunish, ma'ruzaning har bir kichik qismidan so'ng iloji boricha teskari aloqa tamoyilidan foydalanish.

3. SEMINAR MASHG'ULOTLARI MAVZULARI

Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat fanning predmeti

Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat omillari. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahoratning nazariy asoslari.* Iqtisodiyot va moliya fanlarida pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat.

Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahoratning psixologik - pedagogik asoslari

O'qituvchining psixologik tayyorgarligi. ONF da o'zaro induksiya qonuni. Dinamik stereotip qonuni.*

Reproduktiv va produktiv bilish jarayonlari

Reproduktiv bilishning afzalliklari va kamchiliklari. Produktiv (prognoz) bilishning afzalliklari va kamchiliklari.* Prognoz koeffitsienti.

Pedagogning professional pozitsiyasi

Professional pozitsiya turlari va xususiyalari.* Pedagogning ishchanlik va shaxsiy sifatlarga qo'yiladigan talablar.

Pedagogik mahorat ko'rsatkichlari

Pedagogik yo'nalganlik.* Professional bilimlar. Pedagogik qobiliyatlar. Pedagogik texnika. Mahorat ko'rsatkichlarini egallash ko'nikmalarini shakllantirish.

Yangi pedagogik texnologiyalarda o'quv maqsadining o'rni va roli

An'anaviy pedagogika va pedagogik texnologiyalarda o'quv maqsadining farqi.* Pedagogik texnologiyadagi umumiy, xususiy va alohida o'quv maqsadlari. Ta'lim jarag'nida umumiy, xususiy va alohida maqsadlar o'rtasida uzviy mantiqiy, pedagogik, psixologik bog'liqlikni ta'minlash tamoyillari.

O'zlashtirishning samarali (produktiv) va ijodiy izlanuvchanlik darajasida pedagogik texnologiyalar

R. Gane va L. Briges samarali ta'lim mazmuni va shakli haqida. Samarali ta'limda tafakkurni shakllantiruvchi asosiy motivlar.* Ijodiy o'zlashtirishning Dj. Keroli va I. Blum texnologiyasi. O'quv axborotlarini bag'n qilishda o'quv qo'llanmalaridan, darsliklardan foydalanish. Kundalik o'quv materiallarini o'zlashtirilganligini baholab borish.

Analitik tafakkur usulida ta'lim berish asoslari va analitik tafakkurni rivojlantirish usullari

Analitik tafakkurning ochiq va demokratik jamiyat tamoyillariga mosligi.* O'quv jarag'nida analitik tafakkurni qo'llashning chaqiriq, anglash, mulohaza yuritish kabi bosqichlari.

Ta'lim oluvchilarning bilish faoliyatini boshqarish instrumentlari. "Axborotlarni yig'ish"da sinkveyn usuli.* Axborotlarni kengaytirishda klaster usuli.* Matn bilan "insert" usuli yordamida ishlash.* "Natijalarni bilish" qoidasi.

Yangi mavzuni tushuntirish Mavzuni tushuntirishdagi an'anaviy usulning xususiyatlari afzalliklari, kamchiliklari. Muammoli ta'lim xususiyatlari.* Muammoli ta'lim usullari. Materialni tushuntirish usullari.

Ma'ruza darslarini o'tish texnikasi

Ma'ruzada o'qituvchining rollari. Ma'ruzaning funktsiyalari. Ma'ruzaning tashkiliy, didaktik, uslubiy jihatlari.* Ma'ruzaning tarkibiy qismlari. Ma'ruzalarning tiplari. Ma'ruzani amalga oshirish.

4. INFORMATsION - TEXNIK VOSITALAR

Ko'rgazma - namoyish materiallar ro'yxati:

- - «Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» fanining amalig't bilan bog'liqligini namog'n qiluvchi sxematik plakat
- - «Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat» fanining ilmiy tadqiqot usullari ko'rsatilgan plakat.
- - Ta'lim mazmunini tashkil qiluvchi ta'lim tamoyillari ko'rsatilgan ko'rgazmali plakat.

O'quv filmlari ro'yhati (internetdan olinadi)

e - mail: sales @ piter - press.ru

e - mail:piter - t @ lincom.kharko. ua

e - mail:root@ top - book.nsk.su

e - mail:postbook@ piter - press.r

Didaktik materiallar ro'yhati; multmedik ilovalar.

Ma'ruza matnlari bo'yicha tarqatma materiallar.

Amaliy mashg'ulotlar mavzulari bo'yicha tarqatma materiallar.

5. O'ZLASH TIRISHNING NAZORATI

Nazorat turlari:

Joriy baholash uchun:

- - seminarining mashg'ulot savollariga qzma javoblar tayg'rlash;
- - bahs - munozaralarda qatnashish;
- - test varianlariga javoblar berish;
- - referatlar qzish.

Oraliq baholash uchun:

- - ma'ruza darslariga qatnashish;
- - ma'ruzalar mazmunini qzib borish;
- - ma'ruza darslarida faol savollar va javoblar bilan qatnashish.

Yakuniy baholash uchun:

kafedrada tasdiqlangan fan varianti savollariga qisqa "qzma ish" ni bajarish yoki test savollari, variant savollariga javob berish.

6. ADABIYOTLAR

Asosiy adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 1992.
2. Karimov I.A. O'zbekiston: milliy istiqlol, iqtisod, siyosat, mafkura. T.1. – T.: O'zbekiston, 1996.
3. Karimov I.A. Bizdan ozod va obod Vatan qolsin. T.2. – T.: O'zbekiston, 1996.
4. Karimov I.A. Vatan sajdagoh kabi muqaddasdir. T.3. – T.: O'zbekiston, 1996.
5. Karimov I.A. Bunyodkorlik yo'lidan. T.4. – T.: O'zbekiston, 1996.
6. Karimov I.A. Yangicha fikrlash va ishlash – davr talabi. T.5. – T.: O'zbekiston, 1997.
7. Karimov I.A. Xavfsizlik va barqaror taraqqiyot yo'lida. T.6. - T.: O'zbekiston, 1998.
8. Karimov I.A. Biz o'z kelajagimizni o'z qo'limiz bilan quramiz. T.7. – T.: O'zbekiston, 1999.

9. Karimov I.A. Ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot - pirovard maqsadimiz. T.8. – T.: O'zbekiston, 2000.
10. Karimov I. A. Vatan ravnaqi uchun har birimiz mas'ulmiz. T.9. – T.: O'zbekiston, 2001.
11. Karimov I.A. Xavfsizlik va tinchlik uchun kurashmoq kerak. T.10. – T.: O'zbekiston, 2002.
12. Barkamol avlod - O'zbekiston taraqqiyotining poydevori. - T.: Sharq, 1997.
13. Milliy istiqlol g'oyasi: asosiy tushuncha va tamoyillar. - T.: O'zbekiston, 2000.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Axlidinov R. Sh. Upravlenie obrazovaniem v Uzbekistane: problemi, poiski, resheniya. - T.: 1999.
2. Bepalko B. Slagaemie pedagogicheskoy texnologii. - M.: Pedagogika, 1999.
3. Vsemirnaya deklaratsiya o visshem obrazovanii dlya XXI veka: podxodi i prakticheskie meri. –Parij, 1998.
4. Liver Betti Lu. Obuchenie vsego klassa. Perv. s angl. M.: 1995.
5. Mavlonova R, To'raeva J. Pedagogika. T.: O'qituvchi, 2001.
6. Osnovi professionalnoy pedagogiki, - M.:1997.
7. Pedagogika. (A.Munavvarovning umumiy tahriri) - T.: O'qituvchi, 1996.
8. Podlasiy I. P. Pedagogika. Noviy kurs. - M. : 1999 .
9. Pidkasiy P. I, Fridman L M, Gartskov M. G. Psixologo - didakticheskiy spravochnik prepodavatelaya visshey shkoli. - M.: 1999.
10. Professionalnaya pedagogika: Uchebnik dlya studentov, obuchayushchixsya po pedagogicheskim spetsialnostyam i napravleniyam.
M.: Professionalnoe obrazovanie, 1997.
11. Psixologiya i pedagogika /Pod red. A.A. Radugina - M.: Tsentr,1999.
12. Psixologiya i pedagogika: uchebnoe posobie. /Pod red. V.M.Nikolae nko - MIFRA/ - M.: Novosibirsk, 1999.
13. Raven Djon - mladshiy. Pedagogicheskoe testirovanie: problemi, zablujdeniya, perspektivi. Per. s angl. - M.: 1999.
14. Stefanovskaya T. A. Pedagogika: nauka i isskustvo. Uchebnoe posobie. - M.: Sovershenstvo, 1998.
15. Selevko G. K. Sovremennie obrazovatelnie texnologii - M.: 1998.

16. Sibirskaya M.P. Professionalnoe obuchenie: Pedagogicheskie texnologii. Sankt Peterburg, 1996.
  17. Slastenin V. A., Podmova L. S. Pedagogika: Innovatsionnaya deyatelnost. - M.: 1998.
  18. Farberman B. L, Musina R. G., F. A. Djumaeva. Oliy o'quv yurtlarida o'qitishning zamonaviy usullari. - T.: 2002.
  19. Farberman B. L. Ilg'or pedagogik texnologiyalar. - T. : Fan, 2000.
  20. Farberman B. L, R. G. Musina, F. A. Djumaeva. Sovremennie metodi prepodavaniya v vuzax. - T.: 2001.
- Qurbonov Sh, Seytxalilov E. Uzluksiz ta'limda kadrlar tayyorlashning milliy modeli. - T.: Sharq, 2000.